

IV. ULUSLARARASI

TÜRK HUKUK TARİHİ KONGRESİ

4th International Congress on Turkish
Legal History

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI
ABSTRACT BOOK

17-18 NİSAN 2026

FILİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2026

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol
Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Genel Yayın No | General Publication Number: 1307
Sertifika no | Certificate Number: 77398

Filiz Kitabevi

Yayın No | Publication Number: 2026/57

Kitap Adı: IV. TÜRK HUKUK TARİHİ KONGRESİ

E-ISBN: 978-625-8585-54-4

DOI: doi.org/10.64161/filiz.9786258585544

Editör(ler) | Editor(s): Prof. Dr. Fethi Gedikli - <https://orcid.org/0000-0003-3919-9494>

Prof. Dr. Cihan Osmanağaoğlu Karahasanoğlu - <https://orcid.org/0000-0003-1495-2339>

Dr. Öğr. Üyesi Ebru Kayabaş - <https://orcid.org/0000-0003-2478-1545>

Konu Kategorisi | Subject Categories: Kongre Bildirileri | Congress Proceedings

Yayın Türü | Publication Type: E-Kitap | E-Book

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish Ebat | Dimensions: 21 x 297 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 308

Yayın Tarihi | Publication Date: Nisan 2026 | April 2026

Yayın Yeri | Place of Publication: İstanbul, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: Filiz Kitabevi

© All rights reserved | Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.

Filiz Kitabevi Basım Yayın
Dağıtım Petrol Ürünleri San.
ve Tic. Ltd. Şti.
Mollahüsrev Mah. Cemalyener Topyalı
Cad. No: 57A Vefa-Fatih / İstanbul •
Tel: +90 (212) 527 07 18
www.filizkitabevi.com •
bilgi@filizkitabevi.com

Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Fethi GEDİKLİ (Başkan), Hukuk Tarihi Anabilim Dalı

Prof. Dr. Cihan OSMANAĞAOĞLU-KARAHASANOĞLU, Hukuk Tarihi Anabilim Dalı

Dr. Öğr. Üyesi Ebru KAYABAŞ, Hukuk Tarihi Anabilim Dalı

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah İSLAMOĞLU, Hukuk Tarihi Anabilim Dalı

Dr. Öğr. Üyesi Ali Âdem YÖRÜK, Hukuk Tarihi Anabilim Dalı

Dr. Mehmet Cemil OZANSÜ, Hukuk Tarihi Anabilim Dalı

Dr. Mahmud Esad KALIPÇI, Hukuk Tarihi Anabilim Dalı

Arş. Gör. Esra ÇETİNKAYA, Hukuk Tarihi Anabilim Dalı

Arş. Gör. Rıdvan Abdurrahman DEMİRTAŞ, Hukuk Tarihi Anabilim Dalı

Arş. Gör. Furkan ŞAHAN, Hukuk Tarihi Anabilim Dalı

Arş. Gör. Göktuğ İDİZ, Hukuk Tarihi Anabilim Dalı

Arş. Gör. Salih Emre BOZGEYİK, İslam Hukuku Anabilim Dalı

Arş. Gör. Ahmet Muaz KÖMÜR, Hukuk Tarihi Anabilim Dalı

Arş. Gör. İbrahim ÇETİNKAYA, Hukuk Tarihi Anabilim Dalı

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Mehmet AKMAN, Marmara Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Sevgi Gül AKYILMAZ, Ankara Hacı Bayram Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Mustafa AVCI, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Mehmet Akif AYDIN, İstanbul Medipol Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Ayhan CEYLAN, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Fethi GEDİKLİ, İstanbul Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. İrem KARAKOÇ, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Macit KENANOĞLU, Türk-Alman Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Belkıs KONAN, Ankara Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Nuran KOYUNCU, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Cihan OSMANAĞAOĞLU-KARAHASANOĞLU, İstanbul Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Nevin ÜNAL, Ankara Üniversitesi, Türkiye

Doç. Dr. Ahmet KILINÇ, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Türkiye

Doç. Dr. Seda ÖRSTEN-ESİRGEN, Ankara Üniversitesi, Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Osman Safa BURSALI, Marmara Üniversitesi, Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah İSLAMOĞLU, İstanbul Üniversitesi, Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Fatma Gül KARAGÖZ, Galatasaray Üniversitesi, Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Ebru KAYABAŞ, İstanbul Üniversitesi, Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Müge VATANSEVER-ÖZTÜRK, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Ali Adem YÖRÜK, İstanbul Üniversitesi, Türkiye

OSMANLI DEVLETİ'NDE HUKUKUN SEKÜLERLEŞME SÜRECİNDE CEZA ADALET SİSTEMİNİN KURUMSALLAŞMASI

Veysel DİNLER*

Bu bildiri, Osmanlı Devleti'nde 19. yüzyılın ortalarından Cumhuriyet'in erken dönemine uzanan yaklaşık yüz yıllık süreçte, hukukun sekülerleşmesi ile ceza adalet sisteminin kurumsallaşması arasındaki karşılıklı ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın başlangıç noktası, Osmanlı'nın Batı ile ekonomik ve siyasal entegrasyonunu hızlandıran Baltalimanı Ticaret Antlaşması olup, bu antlaşma sonrasında hız kazanan reform sürecinin hukuk alanındaki yansımaları analiz edilmektedir.

Osmanlı'da şer'i temelli kadılık sistemi yanında seküler mahkemelerin nasıl ortaya çıktığı, savcılık kurumunun hangi ihtiyaçlar doğrultusunda geliştiği, ceza kanunnamelerinin kabulü ve hukuk resepsiyonu sürecinin yargılama pratiğini nasıl dönüştürdüğü, kolluk teşkilatının (polis ve jandarma) ceza adalet sisteminin işleyişindeki rolünün nasıl kurumsallaştığı, hapisane sisteminin modern ceza anlayışıyla birlikte nasıl şekillendiği, bilirkişilik ve adli tıp gibi teknik bilgiye dayalı kurumların hangi evrelerden geçerek yargı sürecine dahil edildiği ve avukatlık ile baroların yargılamanın adil ve profesyonel bir zemine oturmasına nasıl katkı sağladığı sorularına cevap aranacaktır.

Çalışmanın temel argümanı, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e uzanan bu dönüşümün yalnızca normatif bir "kanunlaştırma" süreci olmadığı; aksine mahkemeler, savcılık, kolluk, infaz kurumları, bilirkişilik ve savunma mekanizmalarının birbirini tetikleyen ve tamamlayan biçimde eş zamanlı olarak geliştiği bütüncül bir kurumsallaşma süreci olduğudur. Bu bağlamda ceza adalet sistemi, tekil reformların toplamı olarak değil, karşılıklı bağımlılık içinde şekillenen bir "kurumsal ekosistem" olarak ele alınmalıdır.

Sonuç olarak bu bildiri, Osmanlı'da hukukun sekülerleşmesinin yalnızca şer'i hukuktan kopuş anlamına gelmediğini; aynı zamanda modern devletin ceza adaletini üretme, uygulama ve denetleme kapasitesinin inşasıyla doğrudan bağlantılı olduğunu ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu yönüyle çalışma, Türkiye'de modern ceza adalet sisteminin tarihsel kökenlerini ve kurumsal mantığını anlamaya katkı sunmayı amaçlamaktadır.

* Doçent Doktor, Hitit Üniversitesi, İİBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, veyseldinler@hitit.edu.tr, dinlerv@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4678-3138.

Anahtar Kelimeler: Hukukun Sekülerleşmesi, Ceza Adalet Sistemi, Osmanlı Hukukunun Modernleşmesi, Ceza Adalet Sisteminde Kurumsallaşma, Hukukta Resepsiyon Süreci.

THE INSTITUTIONALIZATION OF THE CRIMINAL JUSTICE SYSTEM IN THE PROCESS OF LEGAL SECULARIZATION IN THE OTTOMAN EMPIRE

This paper aims to examine the reciprocal relationship between the secularization of law and the institutionalization of the criminal justice system in the Ottoman Empire over approximately a century, spanning from the mid-19th century to the early Republican period. The starting point of the study is the Baltalimanı Trade Agreement, which accelerated the Empire's economic and political integration with the West; the legal implications of the reform process that gained momentum after this agreement are analyzed.

The study seeks to answer how secular courts emerged alongside the sharia-based kadı system in the Ottoman Empire; what needs led to the development of the public prosecution institution; how the adoption of penal codes and the process of legal reception transformed judicial practice; how law enforcement institutions (police and gendarmerie) became institutionalized within the functioning of the criminal justice system; how the prison system was shaped in line with the modern understanding of punishment; through which stages expert witnessing and forensic medicine were incorporated into judicial processes; and how the development of the legal profession and bar associations contributed to establishing a fair and professional judicial framework.

The main argument of the study is that this transformation, extending from the Ottoman Empire to the Republic, was not merely a normative process of codification. Rather, it constituted a comprehensive institutionalization process in which courts, prosecution, law enforcement, penal institutions, expert systems, and defense mechanisms developed simultaneously in a mutually reinforcing manner. In this sense, the criminal justice system should be understood not as the sum of isolated reforms, but as an institutional ecosystem shaped by interdependence.

In conclusion, this paper argues that the secularization of law in the Ottoman Empire did not simply signify a departure from sharia-based law; it was also directly linked to the construction of the modern state's capacity to produce, implement, and supervise criminal justice. In this respect, the study aims to contribute to a better understanding of the historical foundations and institutional logic of the modern criminal justice system in Turkey.

Keywords: Secularization of Law, Criminal Justice System, Modernization of Ottoman Law, Institutionalization in the Criminal Justice System, Legal Reception Process.